

MIROLJUB

ISSN 1452-5976

GODINA: XXV.

SOMBOR, 2022.

BROJ 1 (97)

SVEČANA AKADEMIJA
POVODOM 85. OBLJETNICE DJELOVANJA
HKUD-a »VLADIMIR NAZOR« SOMBOR

Poštovani čitatelji, želim vam svima čestitati »Veliko bunjevačko-šokačko prelo«. Prelo je i rođendan našeg »Miroljuba«, s ovim brojem počela je 25. godina izlaženja našeg lista. Na kraju godine nadam se da ćemo dostojno obilježiti ovaj naš veliki jubilej. Kako to »Miroljub« zaslužuje.

Ovo prelo se priprema na nov način. Naime, bit će održano po danu, od 11 do 20 sati navečer, jer tako dozvoljavaju tzv. covid mjere, tj. u tom vremenskom periodu možemo se sastati bez covid propusnica. Podsjetimo se, prošle godine prelo nije ni održano zbog epidemiološke situacije. Ove godine smo odlučili organizirati ga po danu, kako će biti, vidjet ćemo. Organizatori će osigurati sve što je u njihovoj moći, ali dobro raspoloženje uvijek ovisi o nama samima. Budimo veseli i raspoloženi jer je to i cilj okupljanja, da u veselju i pjesmi proslavimo »pokladne lude dane«.

I u ovom broju »Miroljub« je sabrao događaje koji su se desili između dva broja. Najvažnija je bila proslava 85. obljetnice Društva, a zabilježili smo i ostale događaje i teme koji bi mogli zanimati naše čitatelje.

Sljedeći broj izlazi za Sabor Društva. Ovo je izborni sabor od kojeg se mnogo očekuje, jer bi trebao izabrati novu upravu, ujedno je to i smjena generacija, neki veterani će otići. Na njihovo mjesto bi došli mladi ljudi koji trebaju preuzeti odgovornost za vođenje Hrvatskog doma, a time i za hrvatsku zajednicu u Somboru.

Alojzije Firanj

Da noćas

*Samo noćas ne dodirujem tugu
po beskrajnoj zvizdanoj paučini.
Noćas sam u miru u tišini.
Okupana, ušuškana u čudnoj toplini.*

*Stidljivo misec spojijo svu srebrninu
u tvoje mekane dlanove.
Nežnost prosuta rasuta
u bisere nebrojite – nebrojene.*

*Rukovet otkucaja
žanje nježnu toplinu
miseca tek razbuđena.*

*Njiše ova noć
zagubljene – zagubite sve noći
rasute po krilima
noćnog laganog lepera.
S čašom ljubavi nektarom zaslađena
toči se lagano
kap po kap ispija.*

Kata Kovač

MIROLJUB (izlazi četiri puta godišnje)

List Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor«,
25000 Sombor, Venac Radomira Putnika 26, Tel.: 025/416-019

Uredništvo:

Alojzije Firanj, glavni i odgovorni urednik lista;

Janoš Raduka, zamjenik glavnog urednika;

Ivana Petrekanić Sič, lektorica/korektorica;

Klara Šolaja-Karas, izbor fotografija;

Srđan Varo, tehnički urednik i prijelom teksta.

Zoran Čota,
Pavle Matarić,
Antun Kovač,
ing. Mata Matarić,
Šima Raič,
Bojana Jozić.

List je registriran u Ministarstvu kulture i informiranja Republike Srbije, broj 2583/2.2.1998.

Web: www.hkudvladimirnazor.com E-mail: vnazor@sbb.rs

E-mail(urednik): firanjalojzije@gmail.com

Tel.:(urednik): 065 2422925

Tisak: Galaksijanis, Lukovo

Naklada: 500 primjeraka

85 GODINA KULTURE HRVATA U HKUD-U
»VLADIMIR NAZOR« SOMBOR

Shodno odluci Izvršnog odbora da se svečano, u skladu s epidemiološkom situacijom, održi obilježavanje 85. obljetnice našeg Društva, prvi dio proslave – svečana akademija, održana je u svečanoj dvorani Županije.

Nakon emitiranja himni Republike Srbije i Republike Hrvatske, skup članova »Nazora« i malobrojnih gostiju pozdravio je predsjednik Društva **Mata Matarić** i održao kratki govor o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti Društva starog 85 godina. Slijede naglašeni dijelovi njegovog govora:

»U svom kratkom obraćanju želio bih predstaviti situaciju u Društvu unazad nekoliko godina i perspektivu za naredne godine. O dalekoj prošlosti govore povjesničari arhivatori. Ipak, ni auto se ne može voziti gledajući u retrovizor, a ne unaprijed. Pa tako slaveći slavnu prošlost ne smijemo zanemariti našu budućnost.

Teško ili skoro nemoguće je realno planirati aktivnosti Društva u ovoj pandemiji. Kultura je na kisiku, a ona amaterska, na respiratoru. Dokle i s kojim trajnim posljedicama, nitko ne zna.

U ranijim izvješćima o radu sekcija Društva imali smo sijaset manifestacija, što u Domu što na gostovanjima. U dobra stara vremena dešavalo se da nam je i naš veliki prostor u Domu bio mali za članstvo koje je vrijedno vježbalo za nastupe.

Unazad dvije godine prionuli smo detaljnoj adaptaciji prostorija nadajući se da će se vratiti korisnici kojima je sve i namijenjeno. Osobito smo ponosni na novouređenu učionicu za izvannastavno pohađanje hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture. Ove godine imamo 18 polaznika.

U tijeku je kapitalni projekat pod radnim nazivom 'Nazor čuvar tradicije somborskih Hrvata'. U cilju očuvanja bogate arhivske građe, započeo je prije tri godine, a i danas se na njemu aktivno radi. Na digitalizaciji svih dokumenata od prvog zapisnika o osnutku 'Miroljuba' do danas

radi stručno osoblje uz pomoć novonabavljene opreme u novouređenom prostoru.

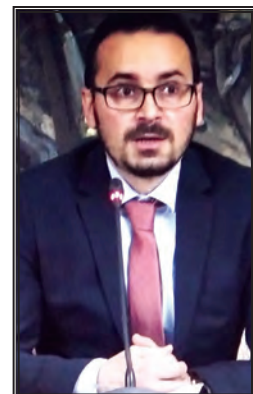
U kriznim godinama ipak smo uspjeli organizirati tradicionalne manifestacije: 'Prelo', Sabor, 'Dužionicu', 'Colorit', MSADD, 'Maraton lađa na Neretvi', gostovanja dramske sekcije u RH i RBH, o čemu vas obavještava naše glasilo 'Miroljub'. Planiramo barem ovo nastaviti ako covid-19 dozvoli vratiti se na stare brojke naših aktivnosti, a to je u prosjeku 90.

Ohrabruje nas formiranje dječje dramske i folklorne grupe koje vrijedno rade i pripremaju se za prve nastupe. To je nova 'infuzija' za naš 85-godišnji 'Nazor'.

Mladi naraštaji dolaze, traže svoje mjesto u Društvu koje bi im trebalo ponuditi nešto suvremenije, nešto što će ih zainteresirati da umjesto kafića i ulice svoje slobodno vrijeme i energiju troše u sekciji prema svojim sklonostima. Zato Uprava Društva uporno radi na osiguranju preduvjeta za rad članova svih generacija. Nedostaju nam stručni koreografi, npr. za folklor, jer imamo kvalitetne pojedince koje treba objediniti, uvježbati i spremirati za nastupe, što je i krajnji cilj svakog treninga. Kao i do sada, tako i ubuduće, trebamo aplicirati na projekte koji se tiču kulture, očuvanja baštine i novih trendova u njima, zatim transparentno uraditi predloženi projekt – opravdati ga utrošenim sredstvima kako bismo čista obraza konkurirali i dobili novac koji život znači. Drago nam je da su naš 'rudarski' rad prepoznale i pomogle krovne institucije – ministarstvo domovine nam RH i otadžbine RS, na čemu smo im duboko zahvalni, kao i ostalima koji su nam pomogli. Trudit ćemo se opravdati njihovo povjerenje«.

Nakon toga riječ je dobio **Mario Bara**, povjesničar iz Zagreba, a rodom iz Sombora. Tema njegovog obraćanja bila je »Društveno-politički položaj 'Miroljuba' i kasnije 'V. Nazora' od utemeljenja do današnjih dana«.

Bara je ovom prigodom naglasio veliki doprinos svih rukovodećih organa i članova koji su djelovali u Društvu na očuvanju kulturne baštine Hrvata – Bunjevaca i

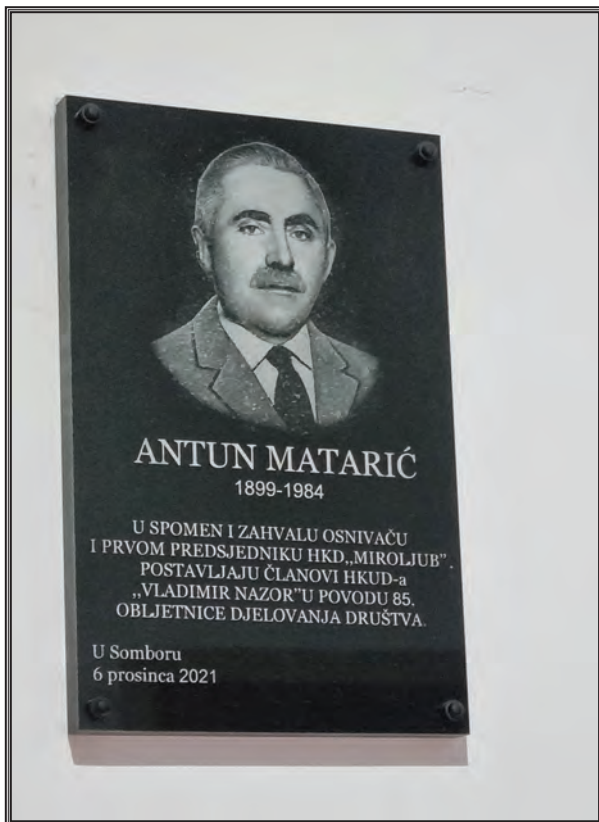

Šokaca ovog područja kroz turbulentna vremena koja su zahvatila i nas.

U nastavku su nastupili članovi pjevačke sekcije i **Dušan Esapović**, član dramske sekcije s pjesmom »Budi svoj« **Augusta Šenoa**. Na poziv voditeljice programa da se obrate skupu, na iznenađenje domaćina, nitko od gostiju to nije učinio.

Dolaskom većine članova i dijela gostiju, u prostorijama Hrvatskog doma upriličeno je otkrivanje spomen ploče posvećene osnivaču i prvom predsjedniku »Miroljuba«, danas »Vladimira Nazora«, gospodinu **Antunu Matariću**. Uz prigodan govor ploču je otkrila dr. **Terezija Matarić**, Antunova unuka. Nazočna je bila i druga unuka dr. **Marija Gutović**. Sama ploča je dokaz poštovanja prema svim pregaocima u Hrvatskom domu u proteklih 85 godina.

Da se ne zaboravi niti jedan. Hvala im.

Program je nastavljen u svečano ukrašenoj dvorani nastupom mlade folklorne grupe s »Bunjevačkim igrama«. Zbor pjevačke sekcije je otpjevao nekoliko starih, tradicionalnih pjesama, a član dramske sekcije Dušan Esapović je odrecitirao pjesmu »Santa Maria de la salute«.

Projektini tim koji radi na digitalizaciji bogatog arhivskog gradiva je koristeći izvorno gradivo priredio opširan video-prikaz pod nazivom »85 godina kulture Hrvata u HKUD-u 'Vladimir

Nazor' Sombor«. Pjevači su nastavili s dvije hrvatske popijevke »Fala« i »Dobro mi došal prijatelj«.

Projekt od iznimnog značaja za povijest Društva pod nazivom »Nazor – čuvar tradicije somborskih Hrvata« predstavila je **Marija F. Matarić** koja je autorica projekta i koordinatorica projektnih aktivnosti. Govorili su i suradnici na projektu **Nikola Čuvarđić**, autor WEB prezentacije i **Saša Sabadoš**, doktorand povijesti. Prikazan je video-zapis o projektu, a u izložbenom prostoru upriličena je izložba originalnih dokumenata interesantnih za ovu temu. U istom prostoru prikazan je rad likovne sekcije kao i mladih polaznika nastave na hrvatskom jeziku.

Publici se obratio **Alojzije Firanj**, glavni urednik našeg glasnika »Miroljub«, s prikazom članka najnovijeg broja, a koji slavi 24. obljetnicu od izlaska prvog broja.

Dramska sekcija doživljava uspjehe u radu s novom redateljicom **Leom Jeftić** i novopridošlim glumcima. Prikazali su dio predstave »Oporuka« i pozdravljeni su burnim pljeskom.

Prikaz rada sportske sekcije podnio je kapetan veslača »Salašara somborskih« i ženske ekipe »Djevojke s cvijetom u kosi« **Gašpar Matarić**. Prikazan je zapažen video-zapis o aktivnostima veslača, šahista i stolnotenisača.

Bivša dva predsjednika **Šima Raič** i **Alojzije Firanj** te aktualni Mata Matarić u kratkim izlaganjima preko video-zapisa, predstavili su svoj rad u mandatima vođenja Društva.

Na kraju programa nastupili su folklorasi našeg Društva iz stare generacije koreografijom »Bunjevačke igre« i ponovo osvojili nazočne koji su ih nagradili dugim pljeskom. Nazočnima je priređen skromni domjenak.

Tako je završena 85., a počela 86. obljetnica. Idemo dalje!

Ing. Mata Matarić

SJEĆANJE NA OSNIVAČE

U sklopu obilježavanja 85. godišnjice osnivanja HKUD-a »Vladimir Nazor« u Somboru, 4. i 6. prosinca 2021. godine upriličena je proslava s bogatim programom.

U prostorijama Doma otkrila sam u ime uprave, članova Društva i naše porodice spomen ploču **Antunu Matariću** (1899.-1984.), osnivaču i prvom predsjedniku, kao unuka našeg diduše.

Od kada pamtim Njega, pamtim i njegovu i našu posvećenost Hrvatskom domu, koji smo doživljavali kao našu drugu kuću. Znali smo da ako nije na salašu, da je u Domu i da svoju ljubav dijeli na nas i »Nazor«. Tako je nesebično prenio Dom u našu porodicu, a posebno ljubav na sina **Antuna – Tunču**, koji je bio dugogodišnji predsjednik Društva.

U ime naše porodice zahvalna sam upravi »Nazora« na postavljanju ove spomen ploče, kao trajnog sjećanja na njega i njegov doprinos

ustrajnom radu HKUD-a »Vladimir Nazor« na njegovanju i očuvanju kulture i običaja Hrvata Bunjevaca i Šokaca.

U delegaciji koju je predvodio sadašnji predsjednik Društva **Mata Matarić** bili smo članovi uprave i ja kao predstavnica porodice, a 6. prosinca 2021. posjetili smo Veliko katoličko groblje u Somboru.

Na grobne spomenike Antunu Matariću, osnivaču i prvom predsjedniku te dr. **Ladislavu Vlašiću**, prvom tajniku Društva, položili smo vijence – njima zahvalni »Nazorovci«.

Prim dr. Terezija A. Matarić

Gojko Zeljko
8. 12 1935. – 5. 12 2021.)

IN MEMORIAM

U nedjelju, 5. prosinca 2021., u Somboru je u 86. godini preminuo Gojko Zeljko. Rođen je 8. prosinca 1935. godine u Crnaču kraj Širokog Brijega. Nakon Drugog svjetskog rata kolonizacija je njegovu obitelj dovela u Beždan. Poslije osnovne škole, kao stipendist Sreskog ugostiteljskog poduzeća »Sombor« 1949. godine odlazi u Beograd, gdje je izučavao konobarski i ugostiteljski zanat. Poslije završetka naobrazbe zaposlio se u somborskoj »Slobodi«, uspješno zatim vodi čardu na Dunavu kraj Beždana te izletišta i vojni centar u »Šikari«. Godine 1980. otvara vlastitu slastičarnu u Somboru »Gojko«, koja uspješno radi do danas. Osobito je poznata po izradi dječjih torti.

Član DSHV-a postao je 1996. godine. Član Vijeća stranke bio je u tri mandata – od 2004. do 2012., a Odbora podružnice DSHV-a Sombor od 2004. do 2015. godine. Bio je elektor na listi DSHV-a za izbor II. saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća.

Gojko je bio dugogodišnji član HKUD-a »Vladimir Nazor«, redovito se pojavljivao kao donator svojih proizvoda, lijepih torti i sladoleda, na svim vrijednijim svečanostima u našem Društvu.

Sahrana Gojka Zeljka održana je u utorak, 7. prosinca na Velikom katoličkom groblju u Somboru.

Uprava i članovi HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora izražavaju duboku sućut supruzi Ankici i ostalim članovima obitelji pokojnog Gojka Zeljka.

Alojzije Firanj

BOŽIĆNI KONCERT

Svi koji prate rad HKUD-a »Vladimir Nazor« znaju da se tradicionalno, na četvrtu nedjelju adventa, kada očevima čestitamo Oce, održava i Božićni koncert. Tako je bilo i 19. prosinca 2021. godine, u velikoj dvorani Doma. Prije koncerta posjetitelji su bili u prilici prisustvovati izložbi kolača božićnjaka.

Prikladnim programom pošli smo u susret Božiću. Pjesmama »Raduj se o Betleme« i »La Pastorela« pozdravili su nas **Ivana, Marina, Anđelka, Ivan, Zlatko i Emil** iz Karmela. **Mihajlo Parčetić**, kantor iz župe Sveti Križ otpjevao je pjesmu »Tiha noć«. **Leontina Pejak**, polaznica Škole hrvatskog jezika govorila je »Polje milosrđa« **Ivane Brlić Mažuranić**. Božićnim pjesmama »Rodio se Bog i čovjek« i »Preveliku radost navješćujem vama« publiku je pozdravila i pjevačka skupina HKUD- a »Vladimir Nazor« koja je ujedno bila i domaćin Božićnog koncerta. Na sceni smo bili u prilici vidjeti i okićeni bor koji su okitila djeca na radionici, izradom starih, tradicionalnih ukrasa u kombinaciji sa suvremenim ukrasima današnjice. Radionicu je vodila **Bojana Jozić**. Djeca koja pohađaju Školu hrvatskog jezika izvela su igrokaz »Priča o prvom Božiću«, a **Lav Demonja** govorio je o božićnim običajima u Hrvatskoj. Ženska pjevačka skupina »Kraljice Bodroga« djeluje u okviru KUDH- a »Bodrog« i prepoznatljive su čuvarice tradicionalnog pjevanja te smo bili u prilici čuti pjesme »Prva je vura te noći«, »Veseli se Majko Božja«

i »Na salašu kod Betlema«. Dvije sestre iz Monoštora, **Eva i Ana Kusturin** pozdravile su prisutne pjesmama »Svim na zemlji mir, veselje«, »Veselje ti navješćujem« i »Oj pastiri« te zasvirale svoje tamburice. **Kristina Perić Serenčes** sve prisutne je pozdravila melodijom gajdi i tamburice. Program je vodila **Bojana Jozić**.

Na kraju, kako je to sada već i običaj, svi sudionici su se pridružili na sceni i zajedno zapjevali svima znanu pjesmu »Radujte se narodi«. Sudionicima koncerta pridružila se i publika te je Božićni koncert priveden kraju u slavlju, veselju i radosnom iščekivanju Božića.

Bojana Jozić

NAŠI NAJMLAĐI GLUMCI

HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora se ponosi što ima i najmlađi uzrast s uspjesima. Ove godine polaznici hrvatskog jezika su se osim u učenju gradiva o kulturi, jeziku i povijesti Hrvata, oprobali i u jednoj novoj oblasti, a to je gluma. Uz pomoć i organizaciju nastavnika **Brune Dronića**, a posebno nastavnica **Tanje Ogrizović** i **Svetlane Čule**, naši učenici su uspješno odigrali predstavu »Sudac srca meka« za godišnjicu Društva održanu 4. prosinca 2021. godine. Istom predstavom nastupili su 4. siječnja 2022. godine na pozornici postavljenoj na Trgu Svetog Trojstva.

U vrijeme došašća sudjelovali su i u radionici kada su kroz igru i smijeh, svojim trudom napravili predivne ukrase za bor, koji su nakon toga zajednički ukrasili i u radosti dočekali posjet djeda božićnjaka koji ih je darivao.

Mali glumci su na Božićnom koncertu, održanom 19. prosinca 2021. godine, sudjelovali s drugom predstavom »Pravi Božić«, kojom su posjetitelje uveli u božićnu čaroliju, podsjećajući na ljepotu zimskih blagdana. Dramske pripreme su bile prave, ozbiljne pripreme obogaćene radom i druženjem. Sa zadovoljstvom iščekujemo i ponekog budućeg glumca našeg Društva.

Želimo im puno uspjeha u daljnjem radu na satima hrvatskog jezika. Sudionici predstava su: **Dario Pekanović**, **Leona Pekanović**, **Sebastijan Pekanović**, **Nataša Miljković**, **Lana Milošević**, **Lana Demonja**, **Lav Demonja**, **Mirjam Firanj**, **Ilija Firanj**, **Gabriela Pejak** i **Mina Demonja**.

Nataša Firanj

PRVI »ADVENTSKI VAŠAR« U DUHU BOŽIĆA I NOVE 2022. GODINE

Božićna čarolija zanatskih proizvođača rukotvorina uz specijalitete i kuhano vino okupila je 11. prosinca 25 izlagača u prostorijama ljubaznih domaćina Humanitarnog udruženja Nijemaca »Gerhard«.

Veliki broj posjetitelja, na obostrano zadovoljstvo, imao je priliku kupiti božićne ukrase i darove za svoje bližnje.

Organizaciju prvog »Advenskog vašara« zajedničkim učešćem realizirali su članovi Humanitarnog udruženja Nijemaca »Gerhard«, Mađarske građanske kasine, Udruženja građana »Bunjevačko kolo« i Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor« iz Sombora.

Našu udrugu su svojim delicijama i rukotvorinama predstavile **Sofija Vuković**, **Cecilija Čizmar**, **Klara Oberman** i predstavnice kiparske sekcije **Adrijana Mračina** i **Ana Ilić-Panjković**.

Svaka od udruga je svojim predstavljanjem prenijela duh svoje zajednice i time pridonijela bogatstvu različitosti kroz prikaz običaja božićne trpeze, medenjaka, dekoraciju i ukrasa za bor i betlehem.

Predsjednica HUN »Gerhard« **Gabrijela Bogišić** pozdravila je sve prisutne i prenijela želju za proširenjem manifestacije u 2022. godini angažiranjem u dijelu organizacije pokaznih radionica. Ovakvim aktivnostima educirali bi građane da samostalno naprave poklone i ukrase za sebe i svoje najdraže.

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« aktivno i s velikim zadovoljstvom preuzima učešće u pripremama za sljedeću manifestaciju.

Ana Ilić-Panjković

»DRIM FEST« U HKC-U »BUNJEVAČKO KOLO« U SUBOTICI

Gostovanje HKUD-a »Vladimir Nazor« u Subotici

Na I. Međunarodnom amaterskom festivalu drame »DRIM festu« koji se održavao 5. i 6. studenog, bila je i naša dramska sekcija koja je pred subotičkom publikom 6. studenog izvela našu predstavu »Oporuka«.

Nakon srdačnog dočeka s domaćinom krenulo se na dosta zahtjevnu scensku postavu. Po završetku postavke scene i oblačenja za nastup ostalo je još malo vremena da s domaćinima sjednemo u njihovom podrumskom prostoru adaptiranom za druženje,

i uz malo pića i domaće delicije popričamo o budućem radu. Bilo je riječi o tome da je novu postavku »Oporuke« uradila **Lea Jeftić** s nekoliko novih glumaca. Ona je malo skratila i izmijenila pojedine scene kao i tekst, i dobila novu predstavu koja je mnogo dinamičnija i tekstualno prijemčivija za gledatelje.

To se i pokazalo na samoj sceni da se radnja cijeloga dijela brže i lakše odvija, a samim tim dobija na dinamičnosti. To je osjetila mnogobrojna publika koja je više puta pljeskom i smijehom propratila aktere predstave. Kulminacija svega događa se na kraju kada sve »proključa« od događaja na sceni i kada u jednom momentu zavlada tajac. Publika shvaća da je kraj jer na sceni ostaje samo jedan glumac – Gracijan koji je u stvari dobitnik cijelog kaosa oko oporuke. Uz pljesak publike žiri donosi odluku da **Dušan Esapović** (Gracijan) dobije nagradu kao najbolji u predstavi. Čestitkama Dušanu priključio se i cijeli ansambl glumaca koji se nakon više poklanjanja povukao sa scene.

Nakon završetka predstave krenulo se na brzo skidanje scene kako bi se oslobodio prostor za postavljanje sljedeće scene kazališne grupe KCD iz Petrovca na Mlavi.

Po završetku svih predstava i nakon dodjele zahvalnica i plaketa uz cvijeće i slike svim predstavnicima društava koji su sudjelovali na Festivalu, zahvalio se i predsjednik HKC-a »Bunjevačko kolo« **Lazar Cvijin** te glavni organizator Festivala **Marjan Kiš**.

Poslije oficijelnog dijela dvorana se ubrzo pretvorila u restoran za večeru da bi se svi gosti uz piće i iće, kao i uz živu muziku do kasno u noć družili.

Na odlasku smo se dogovorili da ćemo se uskoro ponovo vidjeti s novim programima, a domaćin nas je ispratio s pjesmom »Juliška«.

Zvonimir Lukač

Spomen na tebe

*U srcu mome jesen je,
a tvojoj duši proliće.
Ovih dana svud krizenteme,
a ja ne osićam mirise.
Dok jesenje kiše suze liju
suvo ih lišće upija,
nad humkom tvojom svitluca rosa
u zraku posljednja pisma ptičija.
Za tobom nova simena niču
toplinom sunca milovana
ja slušam kako puca granje
olujnim vitrom savijano.
Ti više ne brojiš plavetna jutra
nit dal su zalasci purpurni, zlatni.
Moje su zore magle sive
smiraji dana kišni, hladni.
Ti mirno sanjaš rajске snove
više te ništa dotaći neće.
Ja u molitvi ispraćam dane
čekajuć zgasak svoje sviće.
A kad sićanja naviru bolna
oko zasuzi, srce se steže,
tad uzmem pero i hartiju šaram
spomen na tebe da traje duže.*

Katarina Firanj

PLAN RADA U 2022. GODINI

HKUD »Vladimir Nazor« će i u ovoj godini punoj neizvjesnosti ustrajati na realizaciji aktivnosti propisanih člankom 7. i člankom 8. Statuta Društva, a to su razvijanje i njegovanje kulture, tradicije i baštine, hrvatskog jezika, folkloru i običaja Hrvata. Planiramo organizirati sljedeće manifestacije:

1. Godišnji Sabor Društva – izborni, održat će se tradicionalno nedjeljom, u svibnju, 86. put.
2. Likovna kolonija »Colorit« 2022. g. održat će se 22. put u prostorijama Doma, uz sudjelovanje dvadesetak slikara.
3. Tradicionalna »Dužijanica«, 88. po redu, održat će se krajem srpnja s uobičajenim protokolom – sveta misa u župnoj crkvi, veliko kolo na trgu, predaja kruha gradonačelniku Sombora, risarski ručak u Domu.
4. Učešće veslača na »Maratonu lađa na Neretvi« i na drugim regatama po pozivu. Održavanje šahovskih i stolnoteniskih turnira.
5. Međunarodna smotra amaterskih dramskih društava po 13. put održat će se u listopadu i trajat će dva dana. Domaćin je naša dramska sekcija. Mladi dramci će sudjelovati na našim manifestacijama i po pozivu gostovati. Objе grupe će spremiti nove premijere.
6. Manifestacija »86 godina kulture Hrvata u 'Nazoru'« održat će se 3. prosinca 2022. godine kada će biti priređen prikaz rada svih 11 sekcija koje sudjeluju u Društvu. Tim stručnjaka koji radi na digitalizaciji gradiva imat će prezentaciju koja će obuhvatiti vremenski period od 1972. do 2022. godine.
7. Božićni koncert »Tiha noć u 'Nazoru'« održat će se 18. put na Dan očeva 18. prosinca 2022. prigodnim programom u kojem sudjeluju društva iz okoline. Prije koncerta bit će otvorena izložba kolača božićnjaka.
8. Ove i druge aktivnosti pratit će naš glasnik »Miroljub« kojeg ćemo objaviti četiri puta, prigodom većih manifestacija. Također, planira se tiskanje knjiga s temom tradicionalne kulture, a nastavit će se i s prezentacijom kapitalne knjige »Moj Nenadić«.
9. Radionica kiparsko-grnčarske sekcije će se održavati pod nadstrešnicom ili na otvorenom, jednom tjedno u periodu svibanj-rujan.
10. U novouređenoj učionici nastavit će se održavanje sati hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture.

Gostovanja i održavanje svih navedenih aktivnosti kojima je domaćin HKUD »Vladimir Nazor« bit će uvjetovani situacijom s covidom-19 i shodno tome poštovanjem odluka kriznog stožera o okupljanju na događajima, što izvođača što promatrača.

Mi smo spremni organizirati sve planirano i više od toga, a molit ćemo Boga da nam omogući realizaciju ovogodišnjeg plana.

Ing. Mata Matarić

ЗАВОД ЗА ПРОУЧАВАЊЕ КУЛТУРНОГ РАЗВИТКА
РИГЕ ОД ФЕРЕ 4, 11000 БЕОГРАД, РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ТЕЛ: 011.2637.565, ФАКС: 011.2638.941
info@zaprokul.org.rs

INSTITUTE FOR CULTURAL DEVELOPMENT RESEARCH
RIGE OD FERÉ 4, 11000 BELGRADE, REPUBLIC OF SERBIA
PHONE: +381 11 2637.565, FAX: +381 11 2638.941
www.zaprokul.org.rs

Хрватско културно – уметничко друштво „Владимир Назор“ Сомбор

Препорука за реализацију пројеката

ЗАВОД ЗА ПРОУЧАВАЊЕ КУЛТУРНОГ РАЗВИТКА

Бр. 67

ХКУД „Владимир Назор“ окупља припаднике хрватске националне мањине на територији Града Сомбора. Друштво континуирано ради од свог оснивања 1936. године, пуних 85 година, и представља најстарије друштво са непрекидним радом у Војводини. Од оснивања Друштво негује музичко – сценски израз те су најстарије секције хор, драмска секција и тамбурашка секција, да би касније биле основане и фолклорна секција, балетска и литерална секција. Од 1998. године Друштво редовно објављује лист „Мирољуб“ који прати активности друштва, али и других хрватских удружења у Војводини, а у циљу повезивања хрватске националне мањине и афирмације њене културе као активног чиниоца у неговању и развијању мултикултуралности у Војводини и Србији. Такође, Друштво редовно организује књижевне вечери и трибине које изазивају велику пажњу публике.

Током деценија кроз свој рад Друштво је прикупило обилну и разноврсну архивску грађу која је од изузетног значаја за разумевање развоја мултикултуралности у Сомбору, Западнобачком округу, Војводини и Србији.

Завод за проучавање културног развитка препоручио је пројекат Друштва под називом „Назор - чувар традиције сомборских Хрвата“ 2019. године. Пројекат је имао за циљ да обезбеди приступачност богатој и разноврсној архивској грађи и пренесе је у дигитални формат. Реализација пројекта је подразумевала дигитализацију оригиналних докумената из архиве Друштва чиме је укупно дигитализовано око 20.000,00 вредних архивских докумената.

Предложени пројекти Друштва: 1. Културно просветни живот сомборских Хрвата трећа фаза (1992-2015) кроз дигитализовану архивску грађу Друштва; 2. Дигитализација архивске грађе прикупљане од 1936 год. ХКУД-а "Владимир Назор" Сомбор; 3. Стварање услова за чување и коришћење библиотечко-информационе грађе Библиотеке ХКУД-а "Владимир Назор" Сомбор; представљају један шири наставак и надградњу реализованог пројекта из 2019. године.

Наставак дигитализације архивске грађе је неопходан како би Друштво развило апликацију којом би се вредна грађа учинила доступном на Националном претраживачу. Важно је уредити и Библиотеку Друштва која у фонду располаже са око 2400 јединица. Задњи упис нових јединица обављен је 1989 год. те је потребно извршити ревизију књига и уписати нове јединице, чиме би се омогућили бољи услови за коришћење ове вредне библиотечко - информационе грађе. Пројекте које предлаже Хрватско културно – уметничко друштво „Владимир Назор“ Сомбор сматрамо изузетно важним за развој културно – уметничког аматеризма у Србији, јер је аматеризам један од кључних начина за подстицање културне партиципације грађана Србије. Пројекти су примери добре праксе и афирмативне иницијативе, те их Завод сматра значајним и вредним пројектима који заслужују подршку Министарства културе и информисања Републике Србије.

У Београду,

в.д. директора Завода за проучавање културног развитка

Марко Крстић

ZADANI CILJEVI PROJEKTA DIGITALIZACIJE ARHIVSKOG GRADIVA »NAZORA« U 2022. GODINI

U četvrtoj godini rada na digitalizaciji vlastitog gradiva Društva projektni tim odredio je sljedeće:

OSNOVNI CILJEVI:

- Prilagoditi web stranicu Društva za promociju i popularizaciju digitalnog materijala Društva kako bi se povezala na Nacionalnom pretraživaču kulturnog naslijeđa Republike Srbije.
- Izrada aplikacije za prikazivanje digitaliziranog materijala koja bi bila dostupna zainteresiranoj javnosti.
- Započeti izradu analitičkog opisa do sada digitaliziranog gradiva.
- Započeti unos digitaliziranih zapisa u aplikaciju.

Ovi ciljevi bi u konačnici rezultirali povezivanjem na informacijski sistem ustanove kulture i time bili dostupni široj zainteresiranoj javnosti.

Ostvarivanje navedenih ciljeva temeljimo na rezultatima procesa digitalizacije u prethodne tri godine, kojima smo osigurali digitalizirani materijal:

- oko 20.000 digitalnih zapisa dokumenata,
- 3.000 digitalnih zapisa iz knjiga, rukopisa,
- 70 digitaliziranih plakata,
- 150 digitaliziranih priznanja, zahvalnica, diploma...

- 35 VHS kasete u digitalnom formatu, s preko 70 sati video materijala,
- više od 100 CD-a i DVD-a razvrstanih i sistematiziranih.

OSTALI CILJEVI:

- Nastaviti razvrstavati naknadno sakupljeno gradivo u Društvu (nastalo od 1936. do 2010. godine), skenirati ga i tehnički obraditi.
- Skenirati razvrstano gradivo iz perioda 1992.-2010. god.
- Izraditi treći katalog pod nazivom »Kulturno prosvjetni život somborskih Hrvata (1992.-2021.)«, kroz digitaliziranu arhivsku građu Društva«.

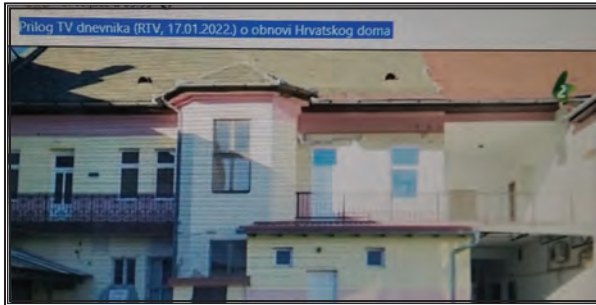
Preduvjeti za ostvarenje navedenih ciljeva su prije svega osigurati financijska sredstva za provedbu projekta.

Projektni tim je uradio prezentaciju rada Društva u povodu 85. obljetnice rada, pod nazivom »85 godina kulture Hrvata u HKUD-u ‚Vladimir Nazor‘ Sombor«. Istim povodom i na istu temu pripremljena je izložba najvažnijih događaja, koja je predstavljena u Velikoj dvorani 4. prosinca 2021. godine.

Marija F. Matarić

RADOVI NA OBNOVI PROSTORIJA DOMA U 2021. GODINI

U 2021. godini nastavili smo ulagati sredstava i rad u obnovu prostorija Doma. Nakon što je u 2020. godini detaljno obnovljena prostorija za učionicu i instalirano plinsko grijanje, postavljanjem 13 radijatora u pet katnih prostorija, u prošloj godini urađeno je sljedeće:

1. Kupljena su i postavljena četiri prozora na uličnoj strani zgrade, dimenzija 230x130 cm. Tri ih je postavljeno u prostoriju za šah, a jedan u prostoriju u koju je premještena arhivska građa i u koju će se postaviti informatička oprema za proces digitalizacije.

Za ovu aktivnost morali smo zatražiti uvjete za poduzimanje mjera tehničke zaštite Pokrajinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture. Po dobijenim uvjetima, prozori su se morali zamijeniti u potpunosti s istim po dimenzijama, dizajnu i materijalu (drveni), zbog toga što se zgrada nalazi u prostoru zaštićene gradske jezgre.

Poštujući dobijene uvjete, za repliku starih prozora morala su se izdvojiti višestuko veća sredstva u odnosu na sada popularne PVC prozore.

2. Već duže vremena se razmišljalo da se bogata knjižnica s oko 2.800-3.000 knjiga »preseli« u drugi prostor iz prijemnog ureda Doma, pa smo postojeće ormare iskoristili kao pregradni zid u prostoriji na katu, koja je sad dobila namjenu knjižnice, a dio te pregrađene prostorije je namijenjen za arhivsko gradivo.

Prostorija knjižnice za sada je »na čekanju« za uređenje.

3. U prostoriji u kojoj je smještena arhiva i bit će smještena informatička oprema, urađeni su izolacijski radovi, tako da je postavljen »knauf« na strop, djelomice zamijenjena električna instalacija, postavljen portal iznad knjižničnih ormara i stropa, detaljno obnovljena i obojena žbuka za zidovima, te postavljen laminat. U ovoj prostoriji urađeno je sve što je bilo potrebno.

4. Nabavljen je materijal: OSB ploče i laminat za prostoriju za šah i radionice, te za knjižnicu. Bit će postavljen po osiguravanju sredstava.

5. U prostoriji tzv. stare arhive, koja je s dvorišne strane, zamijenjen je prozor dimenzija 230x130 cm PVC prozorom, kao i vrata na hodniku na katu, također s novim PVC vratima.

6. Zidovi ajnforta i strop ispred »VIP« prostorije kluba na katu detaljno su obnovljeni postavljanjem mrežice i gletanjem, a u ovu je prostoriju postavljena LED rasvjeta. Ugrađena je spomen ploča **Antunu Matariću**, prvom predsjedniku i jednom od osnivača »Miroljuba« 1936. godine.

7. Prijemni ured u prizemlju, iz kojeg su preneseni ormari i knjige, je obojen.

8. Na prostoriji garderobe pored bine postavljena je horizontalna hidroizolacija i obijena je žbuka s unutarnjih i vanjskih zidova koji bi se krajem ljeta, kad se isuše, trebali ožbukati i urediti.

I u 2021. godini radilo se prema Planu radova i troškovniku koji su uradile službe Grada Sombora još 2019. godine, a radovi su financirani prikupljenim sredstvima od Grada Sombora i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan R. Hrvatske.

Uradilo se mnogo, ali to je ipak samo mali dio u odnosu na ono što je još potrebno napraviti.

Marija F. Matarić

Akademik Ivan Gutman dobitnik priznanja Hrvatskog nacionalnog vijeća

KEMIČAR SVJETSKOG RANGA

»Veseli me što su me se moji sunarodnici Hrvati sjetili. Obično je najteže dobiti priznanje u vlastitoj sredini. Eto, meni se posrećilo«, napisao je akademik Gutman

U okviru proslave Dana izbora I. saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji, HNV tradicionalno, od 2013. godine, dodjeljuje priznanja pojedincima odnosno skupinama za njihov doprinos hrvatskoj zajednici u Republici Srbiji. Priznanje »Dr. Josip Andrić« za doprinos hrvatskoj kulturi za 2021. godinu dodijeljeno je akademiku dr. sc. **Ivanu Gutmanu**, profesoru emeritusu.

Akademik Gutman iz zdravstvenih razloga nije prisustvovao uručanju priznanja, ali se zahvalio u pisanoj poruci. »Nagradu Hrvatskog nacionalnog vijeća primam kao veliku počast i zahvaljujem se. Veseli me što su me se moji sunarodnici Hrvati sjetili. Obično je najteže dobiti priznanje u vlastitoj sredini. Eto, meni se posrećilo«, napisao je akademik Gutman.

Dva doktorata

Ivan Gutman (Sombor, 2. IX. 1947.), kemičar, matematičar, sveučilišni profesor, akademik. Sin **Mirka i Katarine**, rođ. **Gromilović**. Osnovnu i srednju naobrazbu stekao je u Somboru. Diplomirao je na grupi za kemiju na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Beogradu 1970. s prosječnom ocjenom 10, gdje je nakon toga kraće vrijeme radio kao honorarni asistent.

Od 1971. do 1977. bio je član Grupe za teorijsku kemiju Instituta Ruđer Bošković u Zagrebu. Godine 1973. magistrirao je na Sveučilištu u Zagrebu na području teorijske organske kemije s temom »Teorija grafova i molekularne orbitale«, a iste je godine stekao i naslov doktora kemijskih

znanosti obranivši na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu disertaciju pod naslovom »Istraživanja topoloških svojstava konjugiranih ugljikovodika«.

Doktorat matematičkih znanosti stekao je 1981. obranivši na Elektrotehničkom fakultetu u Beogradu disertaciju pod naslovom »Prilog spektralnoj teoriji stabala«.

Od 1977. godine radi kao nastavnik za predmet Fizikalna kemija na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Kragujevcu, gdje je za docenta izabran 1977., u zvanje izvanrednoga profesora 1982., a za redovitoga profesora 1984. godine. Od 2012. je profesor emeritus.

Od 2012. godine je u mirovini i živi u Somboru i Kragujevcu.

Član je SANU od 1988. godine (redovni član od 1997.), zatim Međunarodne akademije matematičke kemije od 2005., Akademije nelinearnih znanosti (Moskva) od 2006., a Europske akademije (London) od 2012. godine.

Rukovodio je izradom velikog broja diplomskih radova – sedam specijalističkih, deset magistarskih i deset doktorata.

Objavio je više od 1.370 znanstvenih i oko 300 stručnih radova. Na njihovoj izradi surađivao je sa 770 kolega iz zemlje i inozemstva. Osim desetak radova monografskog i revijskog karaktera, napisao je i šest knjiga objavljenih kod renomiranih izdavača u inozemstvu.

Najcitiraniji znanstvenik iz Srbije

Na svjetskoj rang listi akademik Gutman najcitiraniji je znanstvenik iz Srbije. Njegovi radovi citirani su više od 30.000 puta u znanstvenim radovima drugih autora i više od 5.200 puta u više od 460 knjiga i udžbenika.

Radovi su mu objavljeni na 16 stranih jezika, uključujući kineski, engleski, španjolski, njemački i perzijski.

Tijekom ljeta 2020. godine, dok je boravio u rodnom Somboru, akademik Ivan Gutman razradio je kemijsku teoriju u okviru koje se pojavljuje jedna nova veličina, takozvani topološki indeks. Dr. sc. Gutman je predložio da se on nazove *Somborski indeks* (engleski: *Sombor index*).

Članak, u kome je izložena spomenuta teorija, naišao je na neočekivano veliko interesiranje u svjetskoj znanosti. Za manje od godinu dana o *Somborskom indeksu* napisano je tridesetak znanstvenih radova diljem svijeta, a novi se i dalje pojavljuju.

Akademik Gutman predavanja je držao u Austriji, Belgiji, Bosni i Hercegovini, Brazilu, Bugarskoj, Crnoj Gori, Češkoj, Čileu, Danskoj, Egiptu, Finskoj, Francuskoj, Nizozemskoj, Hong Kongu, Hrvatskoj, Italiji, Iranu, Izraelu, Japanu, Južnoj Africi, Južnoj Koreji, Kanadi, Kini... Suradivao je i ima objavljene radove s kolegama iz 67 zemalja.

Prošle godine akademik Gutman dobio je Medalju SANU za oblast prirodnih i tehničkih znanosti.

Akademik Gutman je za svoj znanstveni rad i dostignuća dobio brojna priznanja strukovnih organizacija, među kojima se izdvajaju čak tri medalje Srpskog kemijskog društva za uspjeh i doprinos u znanosti.

Proglašen je počasnim građaninom Grada Kragujevca, a u rodnom Somboru, 2019. godine, dobio je »Oktobarsku nagradu« za životno djelo.

Redoviti je suradnik »Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca«. Sudjelovao je na svim promocijama Leksikona u Somboru i okolici.

Tijekom boravka u Somboru redovito prati sva dešavanja i programe u HKUD-a »Vladimir Nazor« Sombor.

U svim prilikama ističe svoju pripadnost hrvatskoj nacionalnoj zajednici.

Priredila: Zlata Vasiljević

VLČ. JOSIP ŠTEFKOVIĆ

Župa Uzvišenja Svetog Križa u Somboru i župa Svetog Nikole Tavelića na Bezdanskom putu dobile su novog župnika **vlč. Josipa Štefkovića**. Željeli bismo čitaoce »Miroljuba« upoznati s novim župnikom, koji je i novi dekan somborskog dekanata.

Vlč. Josipe, zamolio bih Vas da se predstavite našim čitateljima.

Rođen sam u Subotici 1976. godine. Imam dva mlađa brata, od kojih je srednji također svećenik, a najmlađi je oženjen i otac je troje djece. Naš je otac rano preminuo, kada meni kao najstarijem nije bilo još niti 18 godina, a braća su mi bila još i mlađa. Majka nam je radila kao radnica u različitim subotičkim poduzećima. Nakon toga je godinama bila sakristanka u subotičkoj katedrali. Sada je u mirovini i sa mnom je na župi kao domaćica i kuharica.

Osnovnu školu pohađao sam u Tavankutu – Gornjem i Donjem te u Žedniku. Nakon završetka biskupijske klasične gimnazije i odsluženja vojnog roka, studirao sam filozofiju i teologiju kod isusovaca u Zagrebu. Ove se godine navršava 20 godina otkako sam zaređen za svećenika. Zanimljivo je istaknuti da sam bio prvi svećenik Hrvat Subotičke biskupije zaređen u XXI. stoljeću. Bio sam župni vikar dvije godine u Adi, a potom dvije godine u Novom Sadu. Onda sam 15 godina bio župnik u Baču, Plavni, Deronjama, Tovariševu i Bačkom Novom Selu. Za tolike godine suživio sam se s ondašnjim pukom, kako katolicima tako i s ostalima i s velikom većinom sam imao zaista

lijepu suradnju. Treba istaknuti da se tih pet sela nalaze u pet mjesnih zajednica i tri općine, te da bi se obišli svi crkveni objekti treba prijeći gotovo 100 kilometara. Godinama sam u osnovnoj i srednjoj školi predavao vjeronauk, a kratko vrijeme i latinski jezik. Još pamtim vrijeme kada sam po tri puta dnevno išao u školu i imao 24 sata tjedno u različitim školama. To su kasnije preuzeli laici, a meni je ostao župni vjeronauk u Baču i redovite župničke aktivnosti. Osim toga trebalo je popravljati i održavati crkve, kapele, kalvarije i kuće po svim tim selima. Iz nekih smo crkvi morali istjerati golubove, praviti prozore, vrata i krovove, a oko objekata krčiti dvorišta. Sve je to bio preduvjet da se u nekima od tih crkvi nakon puno godina opet mogu služiti mise i da se narod može okupljati na molitvu.

Posljednjih godina izdajem katoličke kalendare za cijelu Subotičku biskupiju. Urednik sam »Subotičke Danice«, a od prošle godine i predsjednik Katoličkog društva »Ivan Antunović«.

Za većinu se obaveza nisam ni kandidirao ni natjecao nego sam ih jednostavno, u nedostatku zainteresiranih, prihvatio.

Kao novom župniku kakvi su Vam planovi u pastoralnom radu, kao i na materijalnim radovima na župama?

Stari svećenici su uvijek govorili kako kada dođeš na neku župu najprije godinu dana trebaš promatrati stvari, a tek onda nešto mijenjati ako je potrebno. Zato se uvijek raspitujem što je i kako je bilo prije mene. Svjestan sam da se običaji i navike teško stječu, a još teže mijenjaju. Župnici prije mene su svi odreda u svoje vrijeme puno učinili za župu i vjerski život. U župi Uzvišenja Svetog Križa u Somboru postoji lijepa navika da se pola sata prije svake svete mise moli krunica. Na svakoj

svetoj misi ima čitača i obično se uvijek pjeva. Time se ne mogu pohvaliti baš mnoge župe. To što je dobro, valja sačuvati. A najveći napredak u župi bi bio sve to omasoviti: da nas na krunici bude više, da se i mlađi aktiviraju kao čitači, da se redovitije dolazi na župni vjeronauk i nedjeljnu misu, da se kantoru u pjevanju priključi još nekoliko pjevača itd. Ne bi dobro bilo podleći opasnosti da se uvijek očekuje nešto novo i spektakularno, a da se pritom zanemaruje ono osnovno i elementarno. U gradu kao što je Sombor teško je saznati tko je uopće katolik. Zna se što je uloga župnika. Župnik je vlastiti pastir povjerene mu župe koji vodi pastoralnu brigu za predanu mu zajednicu vjernika. Za župnu zajednicu obavlja službu naučavanja, posvećivanja i upravljanja. Da bi župnik brižljivo obavljao službu upravljanja, ponajprije treba upoznati vjernike koji su povjereni njegovoj brizi. Posjeti obiteljima, sudjelovanje u njihovim brigama i tjeskobama, potpora ženidbenim drugovima i roditeljima u vršenju dužnosti i unaprjeđenju rasta kršćanskog života u obiteljima redovita su pastoralna djelovanja župnika. S obzirom na sve navedeno, glavni cilj bi mi bio pronaći način kako doprijeti do što većeg broja župljana i prenijeti im određene poruke, poput one, primjerice, da se vjernik ne postaje krštenjem već životom. Ili, pak, one da se autentično kršćanstvo može prakticirati i živjeti jedino u zajednici, a nipošto samostalno i individualno. Zajednica postoji i u župi Uzvišenja Svetog Križa i u župi Svetog Nikole Tavelića. To je zajednica koja može obogatiti svakog dobronamjernog pojedinca, a isto tako i sama može biti obogaćena od strane istih. Međutim, u pitanju su navike koje treba formirati i ispravljati, a za to treba strpljenja, vremena, pažnje i ljubavi.

Mnogi misle da je svećenik oslobođen izvjesnih zemaljskih briga i nedaća. Međutim, isto kao i ostali ljudi, i župnici imaju posla s financijama, popravkama i održavanjima, administracijom, s geometrima i odvjetnicima itd. Isto kao i na duhovnom području, tako je i na materijalnom rijetko idilično i rijetko je i za župnika ostvarivo sve što bi smatrao potrebnim. I tu treba biti strpljiv i proračunat jer niti financijski resursi, a niti ljudski potencijali nisu neiscrpnjivi. U proteklih pola godine, otkako sam u Somboru, elektrificirali smo i osvijetlili oko 100 metara hodnika ispod crkve Uzvišenja Svetog Križa. Uradili smo hidroizolaciju na župnoj kući. Popravljali smo krov na župnoj kući i gospodarskim objektima. Ispred crkve svetog Nikole Tavelića na Bezdanskom putu smo napravili drveni zvonik te u njega postavili dva manja zvona. Ta zvona smo i elektrificirali te ona zvone ujutro, u podne i navečer, kao i za svaku svetu misu. Osim toga kupili smo za tu crkvu, koja je 2021. godine slavila 50. obljetnicu postojanja, potpuno nove digitalne orgulje i postavili u crkvi novi razglas. Ima tu još štošta toga što je u postupku realizacije. Ima još i ideja, a i potreba. Mislim da će se na kraju ove godine još puno više toga primijetiti.

Na kraju što biste poručili našim čitateljima i vjernicima Sombora i okolice?

Naglasiti ću nešto što vrijedi kako za vaš list »Miroljub«, tako i za HKUD »Vladimir Nazor«, ali i za župu: Neka nitko iz prikrajka ne promatra što drugi rade, nego neka radije postane aktivnim sudionikom događaja. S obzirom na potencijale, smatram da uz slogu i zajedništvo možemo imati puno bolje rezultate i učinke. Naravno, s Božjom pomoći.

Alojzije Firanj

DANI HRVATSKE KULTURE

Udruženje građana »Urbani Šokci« organiziralo je 26. studenog 2021. godine desete po redu »Dane hrvatske kulture« u Somboru.

Manifestacija je počela otvaranjem izložbe »Fragmenti« u Gradskom muzeju. Izložbu su činile tri teme: »Kitenje i povezivanje Šokaca Monoštora«, »150. obljetnica od izlaska Bunjevačkih i šokačkih novina« te prikaz rada Udruge.

Program je nastavljen u velikoj dvorani Gradske kuće u Somboru, a u njemu su sudjelovali: HGU »Festival bunjevački pisama« iz Subotice, »Kraljice Bodroga« iz Monoštora, pjevačka skupina HKUD-a »Vladimir Nazor« i folklorna skupina GKUD-a »Ravangrad« iz Sombora.

Pokrovitelji ove manifestacije su Središnji državni ured za Hrvate izvan R. Hrvatske,

Grad Sombor, Pokrajinsko tajništvo za kulturu, informisanje i odnose s vjerskim zajednicama, a uz potporu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i medijsko pokroviteljstvo NIU »Hrvatska riječ«.

Priredio: Alojzije Firanj

MITOVI I ISTINE O KORONAVIRUSU

Pripremila spec. dr. master med. Marija Mandić, rođ. Matarić

Izvori: koronavirus.hr – Službena stranica Vlade Republike Hrvatske za pravodobne i točne informacije o koronavirusu i UNICEF.org

Može li redovito ispiranje nosa fiziološkom otopinom pomoći u sprječavanju infekcije koronavirusom?

Ne postoje dokazi da je redovito ispiranje nosa fiziološkom otopinom zaštitilo ljude od infekcije koronavirusom. Postoje djelomični dokazi da redovito ispiranje nosa fiziološkom otopinom može pomoći bržem oporavku od obične prehlade. Međutim, **nije dokazano da redovito ispiranje nosa sprječava infekcije dišnog sustava.**

Može li nanošenje alkohola ili klora po cijelom tijelu suzbiti koronavirus?

Nanošenjem alkohola ili klora po cijelom tijelu ili po bilo kojoj većoj površini kože može dovesti do smrti, jer su alkohol i klor otrovni te se nanošenje istih NIKAKO NE SMIJE RADITI. Posebno smrtonosno može biti za djecu pa čak i na manjoj površini kože! **Jedino se dezinficijensi na bazi alkohola mogu koristiti za dezinfekciju ruku, dok je sve ostalo izrazito štetno za zdravlje i može biti smrtonosno.** Imajte na umu da alkohol i klor mogu biti korišteni za dezinfekciju površina, ali ih je potrebno koristiti prema odgovarajućim preporukama.

Može li konzumiranje češnjaka pomoći u sprječavanju infekcije koronavirusom?

Češnjak je zdrava hrana koja može imati neka antimikrobna svojstva. **Međutim, nema dokaza da je konzumacija češnjaka zaštitila ljude od koronavirusa.**

Pogađa li koronavirus samo starije ili su i mlađi podložni virusu?

Koronavirus može zaraziti ljude svih uzrasta! Prema dosadašnjim slučajevima čini se kako su starije osobe i osobe sa zdravstvenim komplikacijama (poput astme, dijabetesa, srčanih bolesti) osjetljivije na virus. Zdravstvene organizacije savjetuju ljude svih uzrasta da poduzmu korake kako bi se zaštitili od virusa, prvenstveno pridržavajući se adekvatne higijene ruku i korištenja mjera opreza u slučaju kašljanja i kihanja.

Jesu li antibiotici učinkoviti u sprječavanju i liječenju koronavirusa?

Ne, antibiotici ne djeluju protiv virusa, nego samo bakterija!

»Čudesni minerali« i slična čarobna sredstva suzbijaju koronavirus.

U moru dezinformacija pojavila se i ona da čudesni minerali i slična neprovjerena sredstva mogu izliječiti

koronavirus. Važno je naglasiti kako navedene supstance NE pomažu u suzbijanju virusa, nego mogu i štetno djelovati na vaše tijelo. Većina neprovjerenih supstanci sadrži opasne kemijske spojeve koji mogu dovesti do ozbiljnijih zdravstvenih komplikacija.

Ispijanje tekućine koloidnog srebra ubija virus u roku od 12 sati.

Iako društvenim mrežama kruže različite formule koje uspješno suzbijaju koronavirus, među kojima je i ispijanje sitnih čestica metala suspendiranih u tekućini, važno je naglasiti kako trenutno ne postoji potvrđeni lijek koji efikasno djeluje u suzbijanju virusa. Korištenje neprovjerenih metoda poput ove može biti opasno po život!

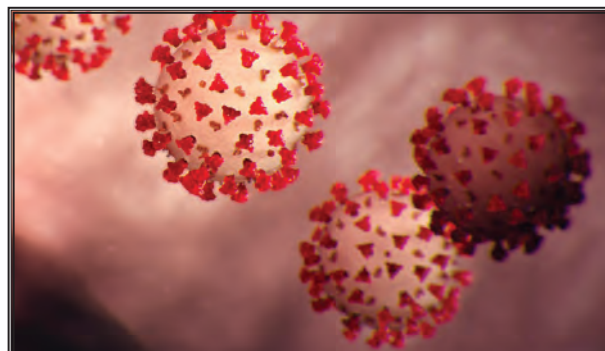
Pijenje vode svakih 15 minuta može isprati koronavirus iz organizma.

Na društvenim mrežama se pojavila priča u kojoj se savjetuje ispijanje većih količina vode svakih 15 minuta radi ispiranja koronavirusa iz organizma. Znanstvenici su to demantirali. Ovakvo pretjerano pijenje vode može biti opasno pa čak i ugroziti život, posebno kod kroničnih bubrežnih i srčanih bolesti te kod djece.

Kućni ljubimci mogu se zaraziti i prenositi zarazu.

Iako je u Hong Kongu do danas zabilježen jedan slučaj zaraze psa, do sada nema dokaza da pas, mačka ili bilo koji kućni ljubimac mogu prenijeti covid-19. Covid-19 se uglavnom širi u susretu sa zaraženom osobom ili dodirivanjem zaražene površine. Da bismo se zaštitili, trebamo primjenjivati mjere prevencije.

Svjetska zdravstvena organizacija nastavlja pratiti najnovija istraživanja o ovoj i drugim temama vezanim za covid-19 i ažurirat će informacije kada budu dostupni novi nalazi pa ćemo vas preko »Miroljuba« i dalje obavještavati o aktualnim temama naše svakodnevice.

BEĆARCI

*Ne zna svaki taraban igrati,
a ni svako bećarce slagati.*

*Vene trava, vene djetelina,
vene cvijeće, ali ljubav neće.*

*Moja ruža već će procvjetati,
bećarino tebi ću je dati.*

*Dika pije rakijicu ljutu,
a do kuće batrga po putu.*

*Bećar kapu na oči navlači,
jedva čeka da se malo smrači.*

*Nisu moje potonule lađe,
još se za me koji bećar nađe.*

Julijana Kekezović

VICEVI

Cvijeće

Igraju dva osamdesetogodišnjaka šah. Tek će jedan:

- Je li Pero, kako se zove ono cvijeće? Znaš ono što ima laticе.
- Lipa kata?
- Ma, ne, ovo ima nešto žuto u sredini.
- Da nije kamilica?
- Nije, nije, ovo je veće.
- Bijela rada?
- E, jeste. Rado, daj dvije kave!

Ugodno popodne

Nakon što je došao s posla, muž se obrati ženi:

- Što misliš, draga, da danas provedemo jedno ugodno popodne?
- Odlična ideja, dušo! Nego, kako si to isplanirao?
- Što kažeš na to da mi doneseš jednu flašu vina iz podruma i da onda odeš kod svoje majke?

Žena za primjer

Razgovaraju dva stara prijatelja:

- Zašto se ne oženiš? – pita prvi.
- Zbog tvoje žene. – kaže drugi.
- Oho! Zaljubljen si u nju?!
- Ma nisam, samo se bojim da ne naletim na sličnu.

Perica

Učiteljica se obraća Perici:

- Perice, danas si cijeli dan pričao na satu. Sutra neka dođe tvoja mama.
- Jaoj, učiteljice, nemojte. Da vidite tek koliko ona priča!

Nedostajat će joj

Kaže muž ženi:

- Firma mi je bankrotirala, otac me izbacio iz nasljedstva i uzeo mi auto. Hoćeš li me i dalje voljeti?
- Naravno, ali ćeš mi jako nedostajati!

Novi blagajnik

Sretnu se dvojica prijatelja i jedan upita ovog drugog:

- Što ima u tvojoj firmi?
- Ma, tražimo novog blagajnika.
- Pa zar niste prije mjesec dana zaposlili novog blagajnika?
- Jesmo, upravo njega i tražimo!

Mihajlo Mračina

ANECDOTE

PRILEŽO KORONU

Korona je nova bolest, nama još nepoznata. Moraš čuvati sebe, a i druge osobe od zaraze da se ne širi. Marinko je htio posjetiti sestričinu koja se porodila, želio je vidjeti bebu. No, prvo je otišao na testiranje provjeriti ima li koronu. Na testiranju liječnik utvrdi da on ima antitijela pa reče:

– Vi ste priležali koronu.

Na to će Marinko začuđeno:

– Kako sam priležo kad u posljednje vrime nisam pošteno ni sijo?!

ODLUČAN ČOVJEK

Ljudi vole, kako se kaže, da budu kovači svoje sreće. Netko uspije više, a netko manje. Lojza i Pera su bili stari drugovi, poznavali su se odavno. Došla je i mirovina pa su se rjeđe viđali. Sreli su se jedan dan na somborskoj tržnici, a Lojza će:

– Gdje si Pero stari druže! Kako živiš?

– Dobro je kolega. Ja sam sebi udesio i sad trpim!

Alojzije Firanj

ŠAH

Odigran XII. Božićni šahovski turnir HKUD-a
»Vladimir Nazor«

Od 10. studenog do 1. prosinca 2021. godine održan je tradicionalni Božićni šahovski turnir za članove Društva i sekcije. Za turnir se prijavilo 15 igrača, ali zbog strogih epidemioloških mjera sudjelovalo je 12 šahista. Igralo se svake srijede od 19 do 21 sat, dva kola. Kao i prethodne turnire, sudio je gosp. **Radomir Kovačić**. Organizaciju turnira uspješno su uradili **Pavle Matarić**, **Šima Raič**, **Viktor Oršovai** i Radomir Kovačić. Turnir je protekao u fer i korektnoj igri svih sudionika. U posljednjem kolu čak su tri igrača imala isti rezultat, što govori o vrlo izjednačenoj kvaliteti igrača.

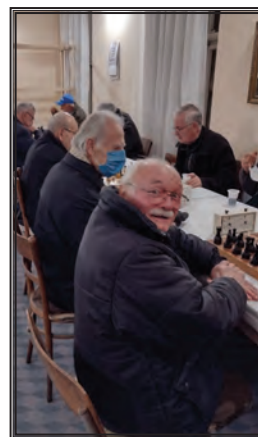
Nakon posljednjeg kola, na iznenađenje svih nas, prvo mjesto pripalo je doktoru **Đorđu Đuroševu**, drugo, s istim rezultatom, **Zoranu Čoti**, a treće **Andriji Četkoviću**.

Da je šah igra za sve uzraste i godine pokazao je i ovaj rezultat. Doktor Đurošev je sudionik svih naših turnira u posljednjih deset godina i nikada nije propustio ni jednu partiju. Do sada nije bio pobjednik, ali uvijek se plasirao oko sredine tabele, a ovaj rezultat je ostvario u svojoj 87. godini života. Svaka čast doktore i hvala Vam što ste u našoj sekciji. Zaslužili ste prvo mjesto!

Jubilarni 30. šahovski turnir
»Memorijal prof. mr. Franja Matarić«

Turnir koji je trebao početi 2. veljače, zbog epidemioloških mjera odgođen je za 23. veljače 2022. godine. Ostajemo u nadi da će zdravstvena situacija dozvoliti odigravanje ovog za nas značajnog jubilarnog 30. šahovskog turnira.

Pročelnik sportske sekcije:
Pavle Matarić

NEPOZNATO O POZNATOM

Pripremila Marija Mandić, rođena Matarić, kapitenica ženske ekipe »Salašari somborski«

Koja je veza između neretvanske lađe i žena?

Lađa je uvijek na poseban način bila vezana uz žene koje su je vukle, kako se to u neretvanskoj pučkoj tradiciji kaže, »lancale«. Stariji se sjećaju lanchanja lađe i žena koje su hodajući laganim korakom vukle lađu pune građevinskog materijala, grožđa, krava, konja, magaraca, ovaca.

Žene su potezale dugačke konope pričvršćene za lađu krećući se pješice uz obalu, dok je muškarac sjedio u lađi i upravljao njome. Lanchanje je na neki način bilo »ženski« posao.

Smjer veslanja ženskog maratona...

Maraton lađarica se vrši u tradicionalnoj neretvanskoj lađi, u dužini od 10 km, prvih nekoliko godina uzvodno, dok je unazad četiri godine ruta promijenjena nizvodno od Grada Metkovića do Grada Opuzena. Muški maraton lađa se otpočetak vesla nizvodno.

Maraton lađa i dijaspora...

Prvotna ideja bila je da na maratону mogu sudjelovati samo oni koji su rođeni u dolini Neretve. Osim ostalih posada iz Hrvatske do sada su nastupile tri posade Hrvata iz dijaspora, posada »Sinovi Neretve«, potomci naših iseljenika iz Australije (2000. i 2001. godine), posada »Molise del communa croata« hrvatske manjine u Italiji iz pokrajine Molise (čiji su preci iz Neretve) i »Salašari somborski«, članovi HKUD-a »Vladimir

Nazor« iz Sombora u Vojvodini. Također, nastupile su i tri momčadi s Neretve iz susjedne BiH: Čapljina, Čeljevo i Gabela, a 2014. i 2015. posada iz Latvijske Rige.

GODIŠNJI KONCERT

BOŽIĆNI KONCERT